

OSTİM
TECHNICAL
UNIVERSITY
A N K A R A

OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Mühendislik Fakültesi

Elektrik Elektronik Mühendisliği (İng.)
(2024-2025 Güz Dönemi)

ATATÜRK İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi

Şube: Ata 101-6

Çevrimiçi Perşembe, 21/11/2024, Saat 18.00 – 19.50

Öğretim Üyesi:

Dr.Hürol ERBAY

Berk Muammer Kuzu – 220202032

*Mustafa Kemal Paşa'nın
Samsun'a Çıkması, Genelgeler ve
Kongreler ile Milli Mücadele*

Berk Muammer Kuzu

220202032

İSTANBUL'DAN SAMSUN'A UZANAN YOLDA MUSTAFA KEMAL

- Osmanlı Devleti 1914 yılı Ekim ayının sonunda, Enver Paşa'nın hesapsız bir emri ile kendini büyük savaşın içinde ve Almanya ile Avusturya-Macaristan'ın yanında bulur. Bu gruba sonra Bulgaristan da katılacaktır.
- İyi donatılmamış Osmanlı orduları; Doğu Anadolu'da, Irak'ta, Süveyş boyunda, Çanakkale'de, Galiçya'da ölümlerle sarmaş dolaş oldular.
- Halife-Padişah, dünyadaki bütün Müslümanları düşmanlara karşı cihada davet etti fakat bir etkisi olmadı.
- 1917 yılında Çarlığı deviren Bolşevikler, kendi iç kavgalarını sonuçlandırmak için Aralık 1917'de savaştan çekildiler. Savaş kıyasıya devam etti ve dört yıl sürdü. Birinci Dünya Savaşı'nın son aşamasına geldik.

Sultan 5. Mehmed Reşad
(1844-1918)

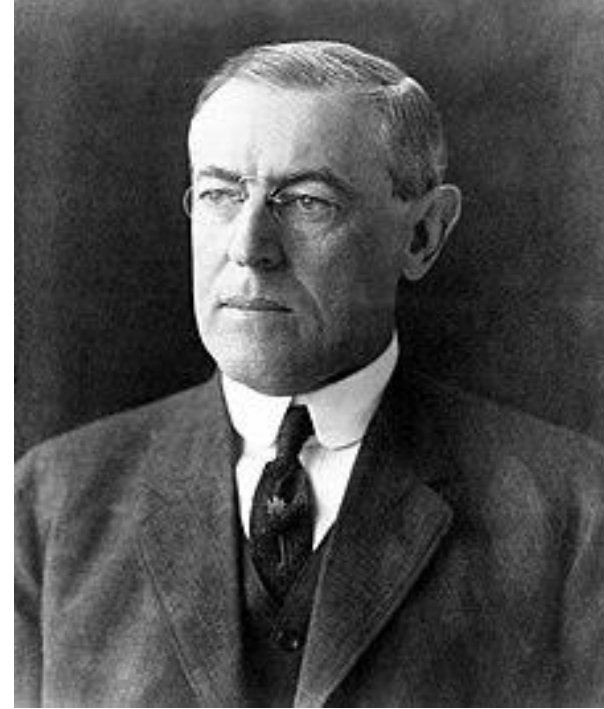

Sultan Mehmed Vahidettin
(1861- 1926)

Almanlar'da Batı Cephesi'nde yenildiler.

Büyük yenilgi sonunda kapıyı çaldı.

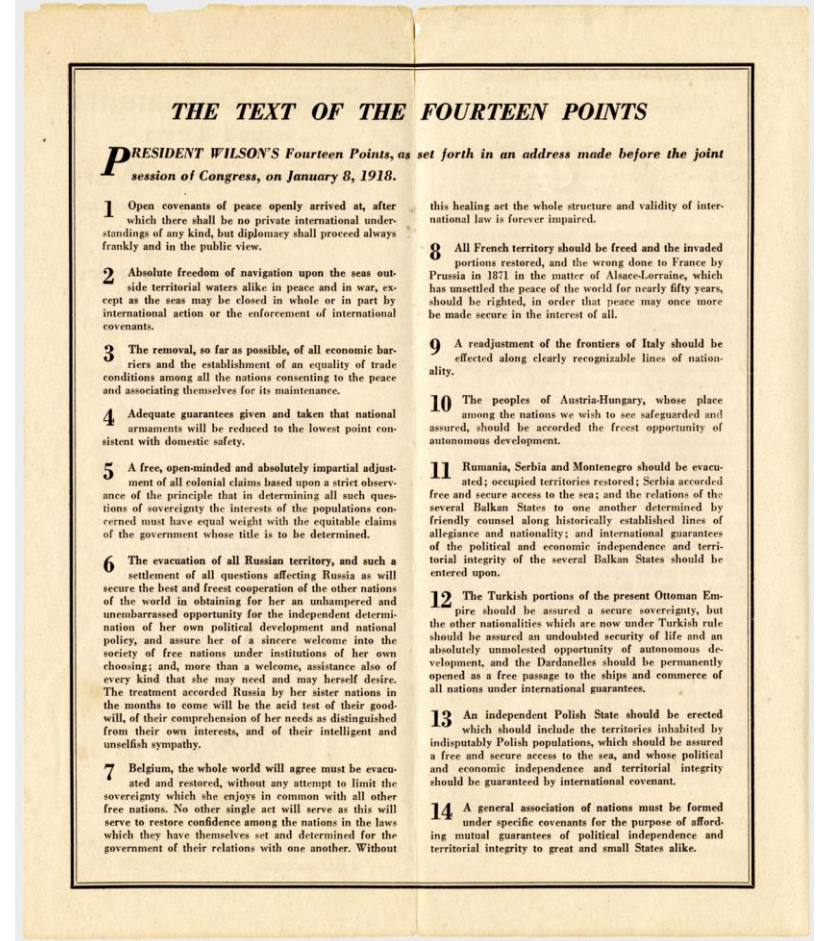
- Almanya, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı Devleti; birbirlerine az çok haber vererek Wilson İlkeleri çerçevesinde, mütareke girişimlerinde bulunurlar.
- İttihat ve Terakki Hükûmeti istifa eder, yerine Ahmet İzzet Paşa Hükûmeti kurulur.

Woodrow Wilson
(1856-1924)

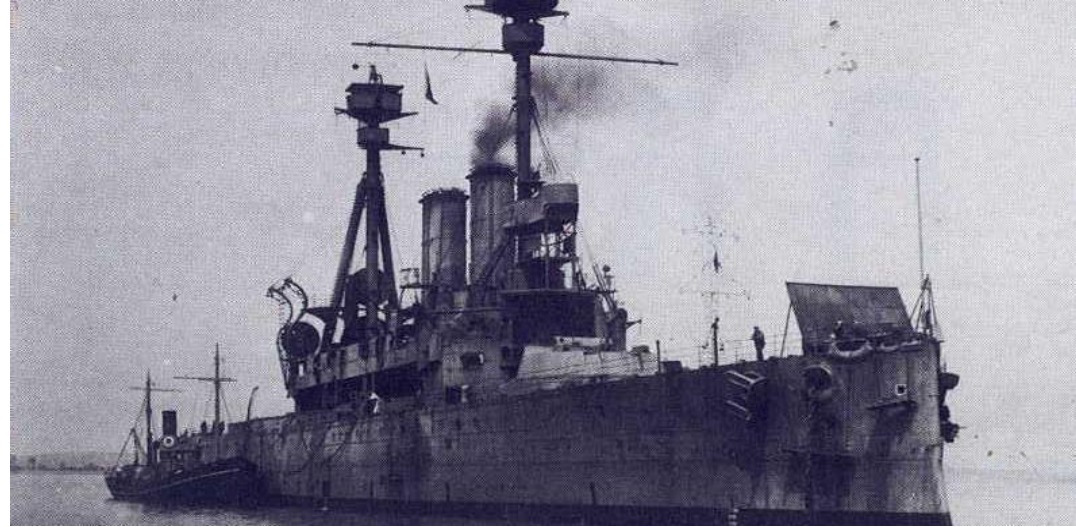
Wilson İlkeleri/ Wilson Prensipleri/ On Dört Madde

- Açık Diplomasi (1. ilke)
- Denizlerin Serbestliği (2. ilke)
- Ulusal Sınırların Düzeltilmesi (3. ilke)
- Askeri Silahların Kısıtlanması (4. ilke)
- Adil ve Eşit Ticaret (5. ilke)
- Sömürgecilik ve Kolonyal İlişkilerin Düzeltilmesi (6. ilke)
- Bağımsızlık ve Güvenlik (7. ilke)
- Uluslararası Barış Teşkilatı (14. ilke)
- Uluslararası Krizlerin Barışçıl Yöntemlerle Çözülmesi (9-13. ilkeler)

Mondros Ateşkes Antlaşması

- I. Dünya Savaşı sonunda, 30 Ekim 1918'de Osmanlı İmparatorluğu ile Müttefik Devletler arasında imzalanan bir (*mütarekename*) ateşkes anlaşmasıdır. Bu antlaşma ile beraber Osmanlı İmparatorluğu fiilen sona ermiştir.

Agamemnon Zırhlısı

Antlaşmanın başlıca hükümleri şunlardı:

- **Osmanlı İmparatorluğu'nun Silahsızlandırılması:** Osmanlı ordusu silahsızlandırılacak, deniz ve kara yolları Müttefik Devletler'in denetimine geçecekti.
- **Boğazlar'ın ve Stratejik Bölgelerin Kontrolü:** Boğazlar (Çanakkale ve İstanbul Boğazları) Müttefik Devletler'in denetimine bırakılacak, bu bölgede Osmanlı'nın egemenliği sona erecekti.
- **İzmir ve Çevresindeki İşgaller:** İzmir ve çevresi Müttefikler tarafından işgal edilecekti.
- **Ermeni ve Arap Bölgelerinde Yörelere Müdahale:** Müttefikler, Osmanlı'nın Ermeni ve Arap bölgelerinde kendi çıkarlarını koruyacaklardı.
- **Savaş Tazminatları:** Osmanlı Devleti, Müttefikler'in belirleyeceği savaş tazminatını ödeyecekti.

Mustafa Kemal Paşa'nın Yıldırım Ordular
Grubu Komutanlığını devraldığı Mareşal
Liman von Sanders ile, Adana - 31 Ekim
1918.

- Mustafa Kemal Paşa İstanbul'u uyardı; anlaşmanın içerdiği tuzakları, tehlikeleri uzun uzun yazdı. Bu anlaşmanın nasıl bir anlayışın ürünü olduğunu açık ifadelerle belirtti. Gelecekte neler olabileceğini görmüş gibi anlattı.
- Bir yandan da elde kalmış silah ve cephaneyi, Toroslar'ın kuzeyine, Anadolu içine taşıtmaya çabalıyordu. Gidişin felaketle sonuçlanacağını kestiriyor; sürekli olarak kurtuluş için yollar, çareler, önlemler, yöntemler düşünüyordu. Halkın sahiplenmediği bir girişim başarıya ulaşamazdı. Halkı uyandırmaya çalıştı.
- “Artık milletin bundan sonra kendi haklarını kendisinin araması ve müdafaa etmesi, bizlerin de mümkün olduğu kadar bu yolu göstermemiz ve bütün ordu ile beraber yardım etmemiz lazımdır.”

- Kısacası Mondros Mütarekesi imzalandığı zaman, ATATÜRK'ün Türkiye'nin geleceği hakkındaki temel düşünceleri çoktan belirginleşmişti. Bu düşünceler, Türkiye'nin durumu ile evrensel gelişmeyi uzlaştıran hedeflerdi. Açıklanmadan, uygulanmadan çok önce saptanmış ideallerdir.

MUSTAFA KEMAL'İN İSTANBUL'DAKİ FAALİYETLERİ

- ATATÜRK 13 Kasım 1918 günü İstanbul'da olur. Bu sırada 55 gemiden oluşan işgal donanması bandolar çalarak Boğaz'a giriyordu. Türkler kan ağlamakta , azınlıklar bayram etmektedir. ATATÜRK kendisine büyük bir hüznle bakan yaverine “Geldikleri gibi giderler.” dedi.

Kuvayimilliyenin İlk Adımları

- Yeni Yıldırım Orduları Komutanı Mustafa Kemal'le İstanbul Hükûmeti arasında, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın uygulama koşulları üzerinde zorlu bir tartışma başladı.

- İstanbul Hükûmetinin İngilizlerin bu isteklerini haklı gören tutumu karşısında Mustafa Kemal, “İskenderun’u İngilizlere teslim etmek yaradılışıma uygun değildir.” diyerek karşı çıkıyordu.
- Sekiz gün süren ve karşılıklı telgraf alışverişlerinin yoğunlaştığı bu zorlu dönem, Atatürk’ün güçlü kişiliğini, bağımsızlık konusundaki kararlılığını ve siyasi öngörülerinin tarihsel bir kanıtı olarak değerlendirilebilir.
- Mustafa Kemal on gün kadar süren Yıldırım Orduları Komutanlığı sırasında, halkın arasına girdi. Mersin’e gitti. Halkın ileri gelenlerine ve halka “silahlarınıza sahip çıkınız” dedi.

Millî Mücadelenin Başlaması

- Yıldırım Orduları Grubu birkaç gün içinde kaldırıldı ve Mustafa Kemal İstanbul'a çağırıldı.
- Ateşkes Antlaşması'na göre, asker terhis edilirken jandarma bulunduğu bölgede kalabilirdi. Böylece, Adana bölgesinin önemli yerlerinde direniş yuvaları hazırlandı.
- Ulusal bağımsızlık savaşımız genellikle 19 Mayıs 1919'da ATATÜRK'ün Samsun'a ayak basmasıyla başlatılır. Oysa on günlük Yıldırım Orduları Komutanlığı sırasında Mustafa Kemal'in;

- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın koşullarına karşı çıkması ve İstanbul Hükûmeti ile ciddi bir tartışma açması.
- İskenderun Limanı'na asker çıkarmak isteyen İngiliz güçlerine karşı silahla karşılık verilmesini emretmesi ve bunu İstanbul hükûmetine bildirmesi.
- Ali Fuat (CEBESÖY) Paşa'ya emir vererek Yıldırım Ordusunda kalan askerleri jandarmaya kaydırması, böylece ileriye dönük "bağımsızlık mücadelesinin" tohumlarının atılması.

Mustafa Kemal İstanbul'da

- Mustafa Kemal İstanbul'da kaldığı 6 aylık sürede, gece gündüz Anadolu'da girişilecek bağımsızlık ve Kurtuluş Savaşı'nın planlarıyla uğraşmıştır.
- Mustafa Kemal, 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi ve 16 Mayıs 1919'da İstanbul'dan ayrıldı.

Genel Durum

- Düşman devletler, Osmanlı Devlet ve memleketine karşı maddi ve manevi saldırıya geçmişler. Onu yok etmeye ve paylaşmaya karar vermişler. Padişah, hayat ve rahatını kurtarabilecek çareden başka bir şey düşünmüyor. Hükûmeti de aynı durumda. Farkında olmadığı hâlde, başsız kalmış olan millet, karanlıklar ve belirsizlikler içinde olup bitecekleri beklemekteydi.
- Halk sahipsiz kaldığını yaşadıkları ile görmüş, sonrasında neler yaşayabileceğini anlamıştır. Yaşamını sürdürdüğü vatan topraklarının İngiltere, Fransa ve İtalya tarafından işgal edilerek elinden alındığını yaşamış, durumun bununla kalmayacağını, Yunanistan'a Ermenistan'a ve Gürcistan'a da toprak verileceğini haberlerden öğrenmeye başlamıştır. Gidiş bitişe doğrudur.

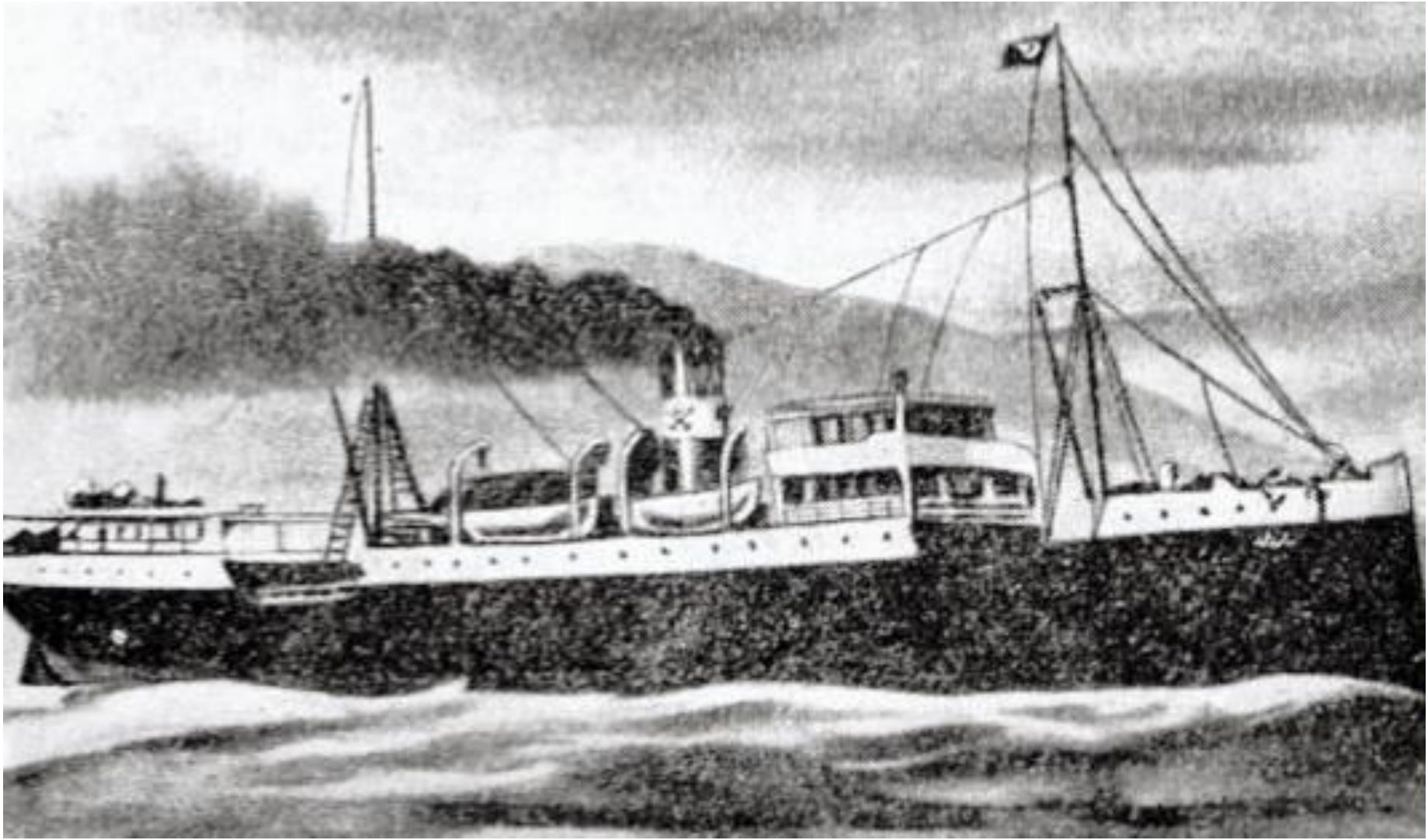
- Bu gidişini durdurmak için Türkiye'nin pek çok yerinde yerel, yöresel, bölgesel ve ulusal kongreler düzenlenmiştir. Atatürk Nutuk'ta, Mondros sonrasında düşünülen kurtuluş çarelerini açıklarken, birincisinin İngiliz himayesi istemek, ikincisinin Amerikan mandası istemek, üçüncüsünün de bölgesel kurtuluş çarelerine başvurmak olarak sıralar ve bu üçüncüsü ile ilgili şöyle tespitte bulunur: "... Bazı bölgeler kendilerinin Osmanlı devletinden koparılacağı görüşüne karşı ondan ayrılmama tedbirlerine başvuruyordu. Bazı bölgeler de Osmanlı devletinin ortadan kaldırılacağını ve Osmanlı ülkesinin taksim edileceğini bir oldubitti kabul ederek, kendi başlarını kurtarmaya çalışıyordu." **Devamında da, "Ben bu kararların hiç birisinde isabet görmedim. Çünkü bu kararların dayandığı bütün deliller ve mantıkları çürüktü, temelsizdi..."**

- Atatürk gerçek kurtuluşu, Trakya ve Anadolu'daki kurtuluş mücadelesi yapma amaçlı kurulmuş **tüm derneklerin bir çatı altında toplanması ile verilecek bir Millî Mücadele ile olabileceğini görmüş**, Sivas Kongresi'ni bu amaçla düzenlemiştir. Milli Mücadele'de Mustafa Kemal'in ayrıcalıklı yeri de bu noktadan itibaren başlamaktadır. **19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışının öncesinde Anadolu'nun birçok yerinde işgalcilere karşı silahlı mücadele başlamış, bu silahlı mücadeleyi kurma ve yönetme amaçlı kongreler yapılmıştı. Ancak bunlar yöresel ve bölgesel çapta idi. *Türkiye'yi bir bütün halinde kurtarma amaçlı bir düşünce ve hareket yoktu.* Bu olmayınca da her bölgenin işgalcilerin gücü karşısında kendini kurtarma gücüne erişmesi ve bölgesini işgalden kurtarması olanaksızdı.**

Mustafa Kemal Paşa'nın 9'uncu Ordu Müfettişliğine Atanması

- Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Türklerle Rumlar arasındaki çatışmaların bölgenin asayişini bozduğu gerekçesiyle İngilizler Osmanlı Hükûmetinden söz konusu asayiş sorununun çözümünü istemişlerdir.
- Samsun'da Rum ve Türk halkı arasında meydana gelen çatışmaların sonlandırılması için Osmanlı Hükûmeti tarafından Mustafa Kemal görevlendirilmiş ve kendisine 9. Ordu Müfettişliği verilmiştir.
- Mustafa Kemal Paşa Samsun'a Bandırma Vapur'u ile 19 Mayıs 1919 yılında ayak basmıştır.

- Mantika Palas'ta kalmıştır. Bu süreçte bölgede meydana gelen çatışmaların sebebini araştırmış ve işgalcilere karşı bizzat Türk direniş örgütlerinin kurulmasında etkin rol oynamıştır.
- Müfettişlik görev ve yetkilerinin yer aldığı fermanın görevleri içeren maddeleri kısaca şu şekildedir:
 - ❖ Bölgede düzenin kurulması, yerleştirilmesi ve olayların sebebini araştırılması.
 - ❖ Bölgede varlığı söz edilen silah ve cephanelerin toplanarak Osmanlı depolarına yerleştirilerek korunması.
 - ❖ Bölgede yer aldığı iddia edilen Türk direniş topluluklarının dağıtılması.

Bandırma Vapuru

Havza Genelgesi

- 28 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'dan Havza'ya geçtikten sonra yayımladığı bir bildiridir. Bu genelge, Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcında önemli bir dönemeçtir ve Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin organize edilmesine yönelik ilk ciddi adımlardan biridir.

Havza Genelgesi'nde şunlar vurgulanmıştır:

- ❖ İşgallere Karşı Direniş
- ❖ Milli Mücadeleye Katılım
- ❖ Halkı Uyarma
- ❖ Hükümetin İradesizliği

Bu genelgeyle, Milli Mücadele'nin temelleri atılmaya başlanmıştır.

Amasya Genelgesi

- Havza'daki çalışmalarını tamamladıktan sonra Mustafa Kemal ve arkadaşları, 12 Haziran 1919'da Amasya'ya geçtiler. **Milli Mücadele çalışmalarını sürdüren** Mustafa Kemal, Hüseyin Rauf Orbay, Refet Bele ve Ali Fuat Cebesoy birlikte Amasya Genelgesi'ni hazırladılar. Hazırlanan bildiri, Erzurum'da 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir'e sunuldu. O'nun da onayının alınmasından sonra, bildiri, 22 Haziran 1919'da tüm mülki amir ve askeri komutanlara telgrafla ulaştırıldı.
- İlk kez **ulusal egemenlikten** bahsedilmiştir.
- **İstanbul Hükümeti'ni hiçe** saymakta; hükûmetin düşman devletlerin esiri olduğunu söylemekte ve **milleti yine milletin kendisinin azmi ve kararlılığının kurtaracağını** söylemektedir.

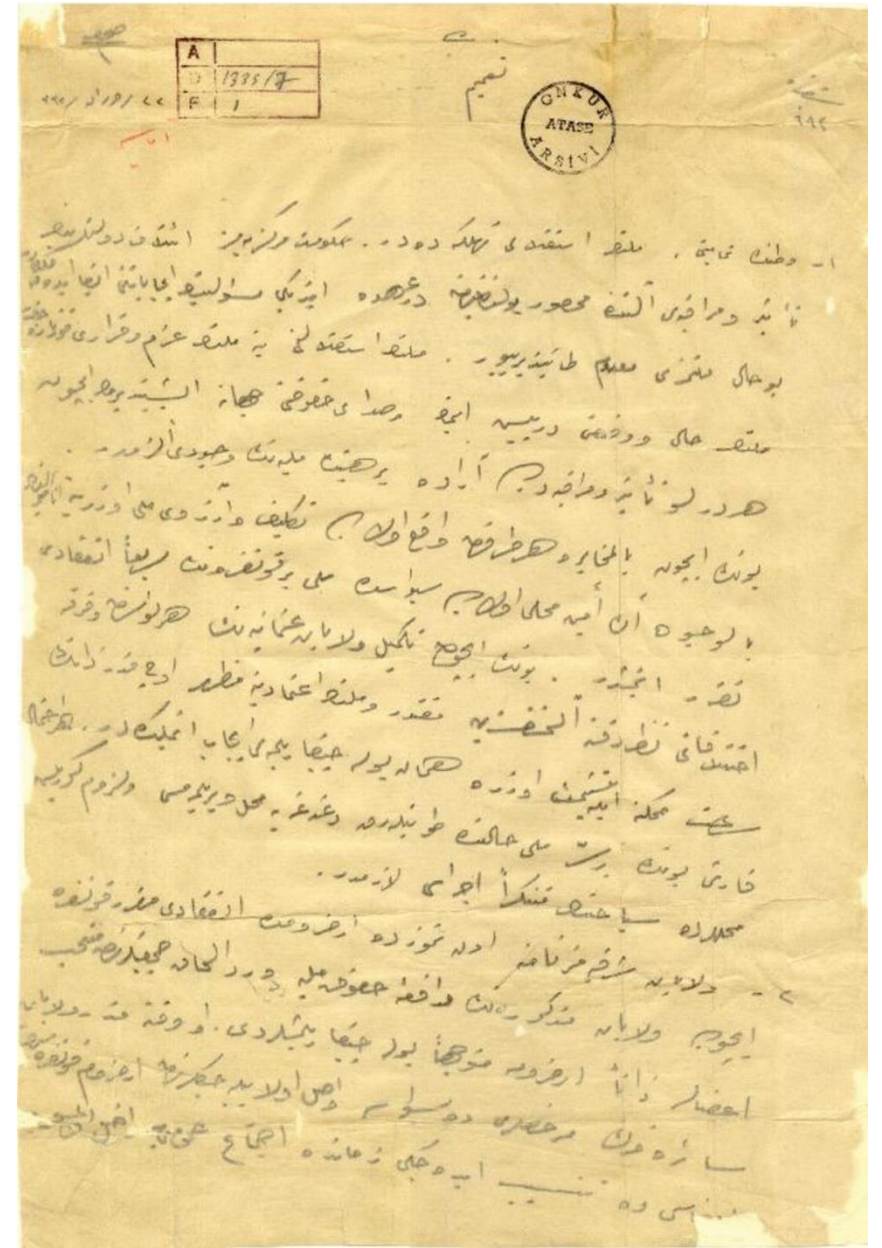
• Sivas'ta bir kongrenin toplanacağı, *Amasya Genelgesi*'nde belirtilmiştir.

❖ Vatanın bütünlüğü milletin bağımsızlığı tehlikededir.

❖ İstanbul hükûmeti aldığı sorumluluğun gereğini yerine getirememektedir.

❖ Milletin bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.

❖ Milletin içinde bulunduğu durum ve şartların gereğini yerine getirmek ve haklarını gür sesle cihana duyurmak için, her türlü baskı ve kontrolden uzak **millî bir heyetin varlığı** **zaruridir.**

Erzurum Kongresi

- **Erzurum Kongresi**, 23 Temmuz-7 Ağustos 1919 tarihleri arasında Erzurum'da toplanan kongredir.
- Kongreye çoğunluğu işgal altındaki 5 doğu ili Trabzon, Erzurum, Sivas, Bitlis ve Van'dan gelen 62 delege katılmış; 2 hafta süren kongrede alınan kararlar kurtuluş mücadelesinde izlenen çizgide önemli ölçüde belirleyici olmuştur.
- yapılan oylamada Mustafa Kemal Paşa kongre başkanlığına getirilmiştir.

Erzurum Kongresi'nin önemi ve özellikleri

- Manda ve himaye reddedilerek ilk kez ulusal bağımsızlığın koşulsuz olarak gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.
- İlk kez millî sınırlardan bahsedilmiştir.
- Toplanış şekli bakımından bölgesel olmasına karşın aldığı kararlar bakımından millî bir kongredir.
- İlk defa geçici bir hükûmetin kurulacağından bahsedilmiştir.(**Heyet-i Temsiliye**)
- Erzurum Kongresi, Mustafa Kemal'in sivil olarak görev aldığı ilk yerdir.
- Erzurum Kongresi, Sivas Kongresi'ne bir ön hazırlık çalışması niteliğindedir.

Sivas Kongresi

- Mustafa Kemal'in Amasya Genelgesi'ni açıkladıktan sonra bir çağrı üzerine I. Dünya Savaşı'ndan sonra işgale uğrayan Türk topraklarını kurtarmak ve Türk milletinin bağımsızlığını sağlamak için çareler aramak amacıyla seçilmiş ulus temsilcilerinin Sivas'ta bir araya gelmesiyle, 4 Eylül 1919 - 11 Eylül 1919 tarihleri arasında gerçekleşen ulusal nitelikte bir kongredir.
- Sivas Kongresi'nde alınan kararlar, daha önce gerçekleştirilen Erzurum Kongresi kararlarını genişleterek tüm ulusu kapsar bir nitelik kazandırmış ve yeni bir Türk Devleti'nin kuruluşuna bir temel olmuştur.

- Kongrede doğu illeri adına delege olarak Erzurum Kongresi'nde seçilen Heyet-i Temsiliye (Temsil Kurulu) üyeleri bulunuyordu. Batı ve Orta Anadolu illerinden gelen diğer temsilcilerin de katılımı sayesinde Sivas Kongresi, ulusal bir kongre niteliği kazanmıştı.

Sivas Kongresi, aldığı kararları millete ve bütün dünyaya duyurmak üzere 11 Eylül 1919'da bir beyanname yayımlayarak çalışmalarını tamamlamıştır. Erzurum Kongresi Beyannamesi'nin değiştirilmesiyle oluşan beyannamede özetle şu esaslara yer veriliyordu

- ❖ Mondros Mütarekesi'nin imzalandığı 30 Ekim 1918'deki sınır içinde kalan ve ezici çoğunluğu Müslüman olan Osmanlı ülkesi toprakları birbirinden ayrılmaz ve hiçbir bahane ile bölünmez bir bütündür.
- ❖ Osmanlı toplumunun bütünlüğü ve millî bağımsızlığımızın sağlanması, yüce hilâfet ve saltanat makamının korunması için Kuva-yı Milliyeyi ve irade-i milliyeyi hâkim kılmak esastır.
- ❖ Öteden beri aynı vatan içinde birlikte yaşadığımız bütün gayrimüslim unsurların her türlü hakları tamamıyla korunduğundan bu unsurlara siyasî hâkimiyetimizi ve sosyal dengemizi bozacak imtiyazlar verilmesi kabul edilmeyecektir.

- ❖ Osmanlı hükümeti, dış baskı karşısında memleketimizin herhangi bir parçasını terk etmek zorunda kaldığı takdirde hilâfet ve saltanat makamıyla vatan ve milletin korunmasını ve bütünlüğünü sağlayacak her türlü tedbir ve kararlar alınmıştır.
- ❖ Osmanlı hükümeti, dış baskı karşısında memleketimizin herhangi bir parçasını terk etmek zorunda kaldığı takdirde hilâfet ve saltanat makamıyla vatan ve milletin korunmasını ve bütünlüğünü sağlayacak her türlü tedbir ve kararlar alınmıştır.
- ❖ İtilaf devletlerinden 30 Ekim 1918'deki sınırlarımız içinde kalan, ezici Müslüman çoğunluğunun yaşadığı, kültürel ve medenî üstünlüğün Müslümanlara ait olduğu ülkemizi taksim etme düşüncesinden tamamen vazgeçmelerini.

- ❖ Milliyet esaslarına saygı gösteren ve memleketimize karşı istila emeli beslemeyen herhangi bir devletin fennî, sınaî ve iktisadî yardımını memnuniyetle karşılıyoruz.
- ❖ Milletlerin kendi kaderlerini bizzat tayin ettiği bu tarihî devirde merkezî hükümetimizin de millî iradeye tâbi olması zaruridir.
- ❖ Tamamen millî vicdandan doğan ve aynı amaç için kurulan **bütün millî cemiyetler Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirilmiştir.**
- ❖ Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin 4 Eylül 1919'da Sivas'ta toplanan genel kongresi tarafından kutsal gayeyi izlemek ve genel teşkilâtı yönetmek için bir Heyet-i Temsiliye seçilmiş ve köylerden il merkezlerine kadar bütün millî kuruluşlar birleştirilmiştir.

- Bölgesel mücadeleleri ulusal mücadeleye dönüştürmesi ile kurtuluşu sağlamıştır. Mücadelelerin ulusal mücadeleye dönüştürülmesinden önce yapılmış olan kongreler de, ulusal mücadelenin alt yapısını oluşturmuştur. Millî Mücadele döneminde düzenlenen kongreler, tarih sırasıyla ve katılan delege sayıları ile şöyledir. Atatürk'ün katıldığı kongreler italik harflerle yazılmıştır:

Kongre Adı	Tarihi	Delege
1. Kars İslam Şûrası	5 Kasım 1918	?
2. Birinci Kars Kongresi	14 Kasım 1918	?
3. Kars İslam Şûrası Büyük Kongresi	30 Kasım-2 Aralık 1918	70
4. Birinci Ardahan Kongresi	3-5 Ocak 1919	8
5. İkinci Ardahan Kongresi	7-9 Ocak 1919	20
6. Büyük Kars Kongresi	17-18 Ocak 1919	131
7. Birinci Trabzon Kongresi	23 Şubat 1919	27
8. İzmir Büyük Kongresi	17-19 Mart 1919	165
9. İkinci Trabzon Kongresi	22 Mayıs 1919	17
10. Erzurum İl Kongresi	17-21 Haziran 1919	21
11. Birinci Balıkesir Kongresi	27 Haziran-12 Temmuz 1919	?
12. <i>Erzurum Kongresi</i>	23 Temmuz-7 Ağustos 1919	56
13. İkinci Balıkesir Kongresi	26-30 Temmuz 1919	48

14. Birinci Nazilli Kongresi	6-8 Ağustos 1919	16
15. Alaşehir Kongresi	16-25 Ağustos 1919	46
16. Muğla Kongresi	18 Ağustos 1919	32
17. <i>Sivas Kongresi</i>	4-12 Eylül 1919	1
18. Üçüncü Balıkesir Kongresi	16-27 Eylül 1919	35
19. İkinci Nazilli Kongresi	19-23 Eylül 1919	52
20. Üçüncü Nazilli Kongresi	6 Ekim 1919	18
21. Birinci Edirne Kongresi	16 Ekim 1919	?
22. Sivas İçin Muğla Kongresi	20-31 Ekim 1919	8
23. Dördüncü Balıkesir Kongresi	19-29 Kasım 1919	?
24. İkinci Edirne Kongresi	15 Ocak 1920	?
25. Oltu İslam Terakki Fırkası Kongresi	21 Şubat 1920	63
26. Beşinci Balıkesir Kongresi	10-23 Mart 1920	58
27. Lüleburgaz Kongresi	31 Mart-2 Nisan 1920	67
28. Üçüncü (Büyük) Edirne Kongresi	9-13 Mayıs 1920	236
29. <i>Afyon Kongresi</i>	2 Ağustos 1920	?
30. <i>Birinci Pozantı Kongresi</i>	5 Ağustos 1920	75
31. İkinci Pozantı Kongresi	8 Ekim 1920	60

- İlk kongrenin Mondros Ateşkes Anlaşması'nın imzalanmasından 5 gün sonra, Türk ordusunun bölgeyi boşaltması olasılığına karşı, 5 Kasım 1918'de Kars'ta yapıldığı ve sonrasında 5 kongrenin de Kars ve Ardahan'da yapıldığı görülmektedir. Atatürk'ün katıldığı ilk kongre olan Erzurum Kongresi'ne kadar 11 kongre düzenlenmiş olduğu ve en dikkati çekenin ise Sivas Kongresi'nden sonra yani Trakya ve Anadolu'daki tüm derneklerin Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirilme kararından sonra da Trakya ve Batı Anadolu'da kongrelerin devam etmesi, Afyon ve Pozantı kongreleri hariç 11 kongrenin daha yapılmış olmasıdır. Kongreler, amaçları, sağladıkları hususlarla ilgili genel bilgiler ve bölgelere göre şunlardır:

Kars, Ardahan, Oltu Kongreleri

- Bölgenin o yıllardaki ismi Kars, Ardahan ve Batum'u kapsayan "Elviye-i Selase" dir.
- Türk kuvvetlerinin geri çekileceğine ilişkin haberler karşısında, Türkiye'den kopartılacakları ve bölgenin Ermenilerle Gürcülere verileceği kuşkusu ile bölge halkı örgütlenme gereği duyar ve Kars'ta, 5 Kasım 1918'de, Millî İslam Şûrası kurar. **Amacı ordu çekildikten sonra Kars'ı yönetmek ve gerektiğinde savunmaktır.**
- Şûra ilk örgütlenme kongresini 14 Kasım 1918'de (1. Kars Kongresi) yapar ve 8 kişilik bir yönetim kurulu oluşturur.
- 30 Kasım 1918'de Kars Büyük Kongresi'ni düzenler ve üç sancağın birleştirilmesi kararını alır.

- İngilizlerin işgallerini genişletme girişimi karşısında Ardahan'da Ocak 1919'da peş peşe iki kongre düzenlenir.
- Kars Millî Şurası, 17-18 Ocak 1919'da, Üçüncü Kars Kongresi'ni düzenler. **Güneybatı Kafkas Hükümeti'ni kurar.**
- Ancak bu kongre ile kurulan hükümet, Nisan 1919'a kadar yaşar. İngilizler 13 Nisan 1919'da Kars'ı işgal eder.

Doğu Karadeniz Kongreleri

- Doğu Karadeniz’de, bir Pontus devletinin kurulması ya da Ermenistan’a katılması tehlikesi üzerine, bölgenin Türkiye’ye bağlı kalmasını sağlama amaçlı, Trabzon Muhafaza-ı Hukuk-ı Milliye Cemiyeti (Trabzon Ulusal Hakları Koruma Derneği) kurulmuştu.
- Dernek ilk kongresini 23 şubat 1919’da Trabzon’da yapar. Doğu Karadeniz’in coğrafya ve nüfus olarak Türk olduğunu, Rum ve Ermenilerin çoğunlukta olmadıklarını kanıtlamak için çeşitli alanlarda çalışma kararı alır.
- Dernek ikinci kongresini, İzmir’in işgali üzerine Trabzon’un da işgali olasılığına karşı 22 Mayıs 1919’da yaptı. İkinci Trabzon Kongresi’nde alınan en önemli karar, daha geniş çaplı bir bölgesel kongre düzenlenmesiydi.

- Doğu Karadeniz'in tek başına Pontus ve Ermenistan isteklerine karşı koyamayacağı, bunun için Doğu Anadolu illeri ile ortak hareket edilmesi ve ortak silahlı mücadele verilmesi için Erzurum'da bir genel kongre toplanması kararı idi.

Doğu Anadolu Kongreleri

- Doğu Anadolu Bölgesi'nde üç kongre düzenlenmiştir. Bunlar; yöresel düzeyde yapılmış olan Erzurum İl Kongresi (17-21 Haziran 1919), bölgesel düzeyde planlanan ancak Mustafa Kemal'in katılımıyla ulusal kimlik kazanan Erzurum Kongresi (23 Temmuz-7 Ağustos 1919) ve Mustafa Kemal'in düzenlediği Ulusal Sivas Kongresi (4-12 Eylül 1919)'dir.

Batı Anadolu Kongreleri

- Millî Mücadele döneminde düzenlenen toplam 31 kongrenin 12'si Batı Anadolu'da yapılmıştır. Sayının çokluğu bu bölgede Yunan işgaline karşı duyulan tepkiyi ve verilen mücadeleyi göstermektedir.
- **İzmir Büyük Kongresi:** Kongrelerin ilki, 17 Mart 1919'da İzmir'de düzenlenen İzmir Müdafaa-i Hukuk-i Osmaniye Cemiyeti. Kongre'de "**Memlekete yöneltilecek saldırıya silahla karşı konulacaktır.**" kararı alınır.
- **Birinci Balıkesir Kongresi (27 Haziran-12 Temmuz 1919):** İzmir'in işgalinden sonra Batı Anadolu'da düzenlenmiş olan bu ilk kongre ulusal direnişe geçişte ilk büyük adım olur.

- Silahlı savunmaya hazırlık olarak asker toplanması ve Yunan ordusu karşısında kurulan cephelerin insan ve paraca güçlendirilmesine yönelik önemli kararlar alınır.
- **İkinci Balıkesir Kongresi (26-30 Temmuz 1919):** Örgütün genişlemesi, bunlar arasında uyum ve iş birliğinin sağlanması gereğini doğurur. Bu amaçla 26 Temmuz'da İkinci Balıkesir Kongresi düzenlenir. Bu kongrede, Erzurum Kongresi seviyesinde olmasa da, bölgesellikten ulusallığa yönelen kararlar alınır.
- **Birinci Nazilli Kongresi (6-8 Ağustos 1919):** Büyük Menderes Nehri vadisinde Yunan işgaline karşı oluşan Kuvâ-yı milliye arasında iş birliği sağlamak, keyfilikleri önlemek amacıyla Nazilli Heyet-i Milliyesi öncülüğünde düzenlenir.

- **Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919):** Mustafa Kemal'in Sivas Kongresi ile tüm yurttaki işgallere karşı mücadele veren ve vermek amaçlı kurulan örgütleri bir çatı altında birleştirerek, yerel ve bölgesel mücadeleleri Millî Mücadele hâline dönüştürme amacını, Alaşehir Kongresi sadece Batı Anadolu için yapmak istemiştir.
- **Muğla Kongresi (18 Ağustos 1919):** Nazilli Kongresi'ne katılan Menteşe delegelerinin Muğla'ya dönmesinden sonra yapılır ve Nazilli'de alınan kararların Menteşe'de hayata geçirilmesinin üzerinde tartışılır, bölgede daha güçlü bir ulusal direniş örgütü oluşturulması üzerine çalışılır.
- **Üçüncü Balıkesir Kongresi (16-27 Eylül 1919):** Alaşehir Kongresi'nde örgütlenmeye ilişkin alınan kararların uygulanmasını sağlamak için düzenlenmiştir.

Alaşehir Kongresi

- **İkinci Nazilli Kongresi (19-23 Eylül 1919):** Alaşehir Kongresi kararlarına göre Nazilli bölgesinde gerekli düzenlemelerin yapılması ve merkez heyetinin oluşturulması için düzenlenmiştir.(Kongre'de Aydın ve Havalisi Merkez Heyeti oluşturulur ve bu yönetim kuruluna verilecek yetkiler belirlenir, askere alma, bağış ve benzeri konularda yetki tanınır.)
- **Üçüncü Nazilli Kongresi (6 Ekim 1919):** Bu kongre bir bakıma bir önceki kongrede oluşturulan Aydın ve Havalisi Merkez Heyeti'nin toplantısı niteliğindedir. 21 maddelik Merkez Heyeti İç Yönetmeliği hazırlanır.

- **Sivas İçin Muğla Kongresi (20-31 Ekim 1919):** Nazilli Kongresi'nin bölgesel kurtuluşu amaçlayan kararlarını irdelemek amacıyla düzenlenir. Sivas Kongresi kararlarını savunan, Nazilli Kongresi gibi sadece bölgesini kurtarmayı amaçlayan faaliyetlerle kurtuluşun sağlanamayacağını belirten çok önemli kararlar alırlar. **Hedef Türkiye'nin bütününe kurtarmak olmalıdır.**
- **Dördüncü Balıkesir Kongresi (19-29 Kasım 1919):** Balıkesir Merkez Heyeti'nin, Sivas Kongresi'nde kurulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Derneği'ne katılma kararını aldığı bir kongredir. Kongrede alınan kararlar özetle şöyledir:
 - ❖ Memleketin geleceğine millî iradenin hâkim olması, vatanın kurtarılması için her türlü fedakârlıkta bulunulması.
 - ❖ İzmir'i Yunanlılardan kurtarmak için kesin hareketlerde bulunulması.
 - ❖ İzmir'in işgali sonrasında kurulan ve Reddi İlhak Heyeti adı altında bağımsız olarak çalışan örgütlerin, "Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti"ne katılıp bu ad altında ve aynı amaca yönelik olarak, birlik halinde çalışması.

- **Beşinci Balıkesir Kongresi (10–23 Mart 1920):** Dördüncü kongrede alınan birleşme kararının işlemlerini tamamlama ve bölgeye ait bazı örgütsel ihtiyaçları giderme amacıyla düzenlenir.
- **Afyon Kongresi (2 Ağustos 1920):** Afyon Kongresi, Batı Anadolu Kongreler Sisteminin son bulduğu ve Atatürk'ün katılmış olduğu dördüncü kongre olarak özel bir önem taşır. Bu kongre ile Batı Anadolu'daki kongreler yönetimi sona erer, Dördüncü ve Beşinci Balıkesir kongreleri ile başlamış olan Ankara Otoritesi'ne bağlanma, bu kongre ile sonuçlanır, Batı Anadolu TBMM Hükümeti'ne bağlanır.

Trakya Kongreleri

- Trakya'da toplanan kongreler, amaç ve izlenen yol bakımından, Anadolu'daki kongrelerden farklıdırlar. Doğu ile Batı Trakya'yı birleştirerek, özerk ya da bağımsız bir Trakya devleti kurmak amacı güdölür. Bu nedenle Sivas'ta kurulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk derneğine katılmaya uzun süre yanaşılmaz.
- **Birinci Edirne Kongresi (16 Ekim 1919):**
- **İkinci Edirne Kongresi (15 Ocak 1920):** İç düzen sorunlarını ve silahlı ulusal müfrezeler kurma konusunu görüşmek üzere düzenlenir.
- **Lüleburgaz Kongresi (31 Mart–2 Nisan 1920):**
- **Üçüncü Edirne Kongresi (9-13 Mayıs 1920):**

Çukurova Kongreleri

- Millî Mücadele döneminde Çukurova'da, 1. Pozantı ve 2. Pozantı olmak üzere iki kongre düzenlenir. Bunların niteliği diğer bölgelerden farklıdır. Diğer bölgelerde işgal öncesinde ve işgal karşısında olası işgale veya başlamış işgale karşı direniş hazırlamak, örgütlenmek ve yönetmek amaçlı kongreler yapılmışken, Çukurova bölgesinde kongresiz direniş başlar ve kongresiz yürütülür. Bunun birinci nedeni, Kilikya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin 20 Kasım 1918'de İstanbul'da kurulmuş olmasıdır.

- **Birinci Pozantı Kongresi (5 Ağustos 1920):** Çukurova bölgesindeki direnişçiler düzenli ordu hâline getirildikten sonra, Fransız ve Ermenilerce işgal edilmiş olan Toros tünelleri ile Pozantı kurtarılır ancak Mersin, Adana ve Osmaniye’de işgal sürmektedir. İlk Pozantı Kongresi, bu gelişmelerden sonra Mustafa Kemal’in Pozantı’ya gelmesi ile Pozantı’da ve diğer yerlerde mülki idarenin kurulmasını gerçekleştirmek için yapılmıştır. TBMM Başkanı Mustafa Kemal Kongre’ye, Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak ve Adana, Mersin, Kozan, Osmaniye’nin 15 milletvekili ile katılır.
- **İkinci Pozantı Kongresi (8–9 Ekim 1920):** Pozantı’da kurulmuş olan Adana Vilayeti’nin, Ağustos’tan beri yapılanların ve sonrasında yapılacakların görüşülmesi için düzenlenen bir kongredir.

SONUÇ OLARAK

- Milli Mücadele, Türk milletinin vatanına sahip çıkmak için verdiği eşsiz bir direnişin simgesi olarak tarihe altın harflerle kazınmıştır. İşgalci güçlere karşı toprağını savunmak için ortaya koyduğu kahramanlık, birlik ve beraberlik içinde milletin gücünü dünyaya bir kez daha göstermiştir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde, halkın her kesiminden insanların fedakârlık ve azimle yürüttüğü bu kutsal mücadele, sadece bir askeri zafer değil, aynı zamanda bağımsızlık, hürriyet ve millî iradenin yüceltilmesidir. Bu büyük zafer, Türk milletinin, tüm zorluklara ve yokluklara rağmen özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinin sonunda kazandığı en değerli miras olarak geleceğe ışık tutmaya devam etmektedir.

Dinlediğiniz için teŝekkürler.

Kaynakçalar

- <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/vahidettin-padisah-vi-mehmet-1861-1926/>
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/V. Mehmed#Başlangıç yılları](https://tr.wikipedia.org/wiki/V._Mehmed#Başlangıç_yılları)
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Wilson İlkeleri](https://tr.wikipedia.org/wiki/Wilson_İlkeleri)
- <https://kahramanmaras.bel.tr/mondros-ateskes-antlasmasi-30-ekim-1918>
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Mondros Mütarekesi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Mondros_Mütarekesi)
- Mondros'un 25 maddesi:
- <https://ttk.gov.tr/wp-content/uploads/2016/11/7-Mondros.pdf>
- <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/milli-mucadele-doneminde-kongreler/>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Havza_Genelgesi#:~:text=Havza%27da%20Mustafa%20Kemal%3B%20halkı,Mayıs%201919%20tarihli%20Havza%20Genelgesidir.

- <https://ayseustuner.webnode.com.tr/ataturk%27un-yaptigi-kongreler/>
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Amasya Genelgesi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Amasya_Genelgesi)
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Amasya Genelgesi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Amasya_Genelgesi)
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Erzurum Kongresi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Erzurum_Kongresi)
- <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/sivas-kongresi/>
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Sivas Kongresi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Sivas_Kongresi)